

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 4 § och temporär ändring av 8 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 4 § och temporär ändring av 8 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet (RP 57/2020 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Kari Parkkonen, arbets- och näringsministeriet
- verkställande direktör Pauli Heikkilä, Finnvera Abp
- ekonomisk expert Petri Malinen, Företagarna i Finland rf
- professor Ari Hyytinen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- finansministeriet
- forskarprofessor Mika Maliranta, Konkurrens- och konsumentverket
- Finlands näringsliv rf
- Finans Finland
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Teknologiindustrin rf.

Inget yttrande av

- Finansinspektionen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet ändras. För att lindra de negativa ekonomiska konsekvenser som spridningen av coronaviruset orsakar företagen och för att tillgodose det plötsliga behov av finansiering som följer av det föreslår regeringen att maximibeloppet för Finnvera Abp:s inhemska finansiering höjs från 4,2 miljarder euro till 12 miljarder euro. Fullmakten för tilläggsfinansiering

Betänkande EkUB 10/2020 rd

ska huvudsakligen användas till ställande av borgen för de krediter som kreditinstitut och finansiella institut beviljar. Målet är att genom borgen underlätta företagens möjligheter att få lån från bankerna, så att företagen klarar sig i de undantagsförhållanden som coronaviruset orsakat och att så många tidigare lönsamma företag som möjligt ska kunna fortsätta sin verksamhet när förhållandena normaliserats.

Dessutom ska behandlingen av borgen som beviljas storföretag effektiviseras under undantagsförhållandena så att kravet att arbets- och näringsministeriets samtycke ska inhämtas om lånebeloppet överstiger 35 miljoner euro stryks ur lagen.

Lagen avses träda i kraft den 1 juni 2020.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrunden till propositionen. Coronapandemin och restriktionerna till följd av den har snabbt inverkat på vår samhällsekonomi. De ekonomiska konsekvenserna har framför allt drabbat företag, av vilka många på kort tid kraftigt har minskat på sin verksamhet eller upphört med den helt och hållet. Propositionen skapar beredskap för en situation där i synnerhet små och medelstora företag behöver ta lån för att trygga kontinuiteten i sin verksamhet men i avsaknad av säkerheter stöter på problem.

De viktigaste elementen i den föreslagna regleringen. Regeringen föreslår att lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet ändras så att det maximala ansvaret för inhemsk finansiering höjs från 4,2 miljarder euro till 12 miljarder euro. Dessutom ska behandlingen av borgen som beviljas storföretag effektiviseras så att kravet att arbets- och näringsministeriets samtycke ska inhämtas om lånebeloppet överstiger 35 miljoner euro stryks ur lagen. Åtgärderna syftar till att stödja företagsfinansiering via kreditinstitut.

Ekonomiutskottet instämmer i regeringens bedömning att ändringarna är behövliga och ändamålsenliga. Utskottet tillstyrker propositionen med ändringar och med kommentarerna och förslaget till uttalande nedan.

Bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna. I propositionen analyseras konsekvenserna av den föreslagna regleringen i ljuset av tre olika scenarier. Enligt den mest optimistiska beräkningen kommer exponeringen som högst att vara totalt 4,9 miljarder euro, varvid förlustersättningar beroende på förlustnivån är 143—197 miljoner euro per år. Enligt det andra scenariot skulle siffrorna vara 5,6 miljarder euro, med förlustersättningar på 168—211 miljoner euro per år. Det tredje scenariot visar en exponering på totalt 7,0 miljarder euro och förlustersättningar på 208—260 miljoner euro per år. Således har de konsekvenser som beskrivs i scenarierna även i den mest pessimistiska bedömningen beräknats utgöra bara 59 procent av det föreslagna ansvarstaket på 12 miljarder euro. Utskottet påpekar dessutom att man i planen för de offentliga finanserna (SRR 1/2020 rd) har tagit in det mest optimistiska av dessa scenarier.

De sakkunniga har motiverat det här beräkningssättet med försiktighetsprincipen. Men utskottet anser att försiktighetsprincipen i detta sammanhang skulle ha inneburit att konsekvenserna beräk-

Betänkande EkUB 10/2020 rd

nats utifrån en exponering på totalt 12 miljarder och en förlustnivå på 5 procent, det vill säga tvärtom i jämförelse med propositionen. Utskottet anser att konsekvensbedömningen inte till dessa delar följer principerna för god lagberedning.

Den tidsbegränsade höjningen. Den föreslagna höjningen av det maximala ansvarsbeloppet är tidsbegränsad. Avsikten är att den totala exponeringen före utgången av 2025 ska kunna återställas till en nivå som motsvarar det nuvarande ansvarstaket, 4,2 miljarder euro. Sakkunniga har uppgett att syftet med tidsbegränsningen är att se till att de flexibilitetsmekanismer som nu införs på grund av den exceptionella situationen inte leder till att de offentliga aktörernas så här framträdande roll i finansieringen blir bestående. Utskottet håller med om att de exceptionella fullmakter som nu föreskrivs bör ha en bakre gräns inom en överskådlig framtid.

Utskottet förordar i huvudsak tidsbegränsade fullmakter under undantagsförhållandena i enlighet med propositionen men påpekar att den aktuella lagstiftningen lämpar sig ganska dåligt för schablonmässiga och definitiva tidsbegränsningar på grund av den typ av instrument som den gäller. De åtaganden som omfattas av lagstiftningen löper i genomsnitt ut inom 5–6 år. Då höjningen är tidsbegränsad innebär det att den de facto inte kan användas på det sätt som beskrivs i propositionen; Finnvera måste ända från början av hela femårsperioden sikta på att den maximala fullmakten återställs till den tidigare nivån. Detta förkortar avsevärt den period då de förhöjda fullmakterna faktiskt gäller. Även om coronavirusets effekter på hälsan och hälso- och sjukvården och de begränsningsåtgärder som vidtagits med anledning av dem är kortvariga, blir konsekvenserna för företagsverksamheten betydligt mer långvariga. Vi kan räkna med att det kommer att behövas ett offentligt instrument för säkerheter till företagsfinansiering även långt efter den akuta hälso- och sjukvårdskrisen. Då uppstår ett läge där skillnaden mellan den fullmakt som föreskrivs i lagstiftningen och den fullmakt som faktiskt står till förfogande är betydande. Utskottet ser det som viktigt att den bild som lagstiftningen ger av räckvidden för de offentliga stödinstrumenten motsvarar den faktiska möjligheten att använda dem.

Följaktligen anser utskottet att det är motiverat att föreskriva att den höjda fullmakten gäller tills vidare, i syfte att nå det mål för stöd till företagsfinansiering som beskrivs i propositionen. Som motvikt till detta ska statsrådet åläggas en skyldighet att aktivt och noggrant följa nivån på och utvecklingstrenden i fråga om användningen av fullmakter samt se till att nivån på fullmakterna normaliseras inom en lämplig tid. Trots banksekretessen i specialfinansieringsbolaget är det viktigt att stödåtgärderna kan utvärderas, kontrolleras i efterhand och granskas och att de samlade effekterna av företagsstöden på näringsstrukturen i ekonomin kan bedömas. Fördelningen av stöd och borgen måste kunna utredas i stor omfattning inom ramen för banksekretessen.

Utskottet påpekar att statsrådets beslut om ersättning för förluster till följd av användningen av detta instrument gäller till hösten 2022. Detta kan vara en lämplig tidpunkt att se över både mekanismen för ersättning av förluster och den maximala nivån på fullmakten. Utskottet ser det som angeläget att redan om två år göra en bedömning av om de flexibilitetsmekanismer som införts under undantagsförhållandena är behövliga och ändamålsenliga.

Hur övrig reglering påverkar företagsfinansieringen. Vid sidan av höjningen av Finnveras fullmakter finns det en hel del andra faktorer som inverkar på tillgången till företagsfinansiering. Solvensbestämmelserna om kreditinstitut har särskilt stor betydelse för att begränsa utlåningen. Ut-

Betänkande EkUB 10/2020 rd

skottet välkomnar beslutet av direktionen för Finansinspektionen den 6 april 2020 om att slopa det systemriskbuffertkrav som ställts på finska kreditinstitut och om att sänka buffertkravet (O-SII-bufferten) på systemviktiga kreditinstitut i fråga om OP Gruppen. Syftet med beslutet är att mildra pandemins negativa konsekvenser för finansmarknadens stabilitet och att främja kreditinstitutens förmåga att finansiera ekonomin. Det är viktigt att tillsynsmyndigheten kontrollerar att bankerna använder lindringarna av buffertkraven för att mildra konsekvenserna av den ekonomiska krisen.

Utöver den ovannämnda flexibiliteten, som omfattas av det nationella handlingsutrymmet, kommer utlåningen att påverkas av den planerade ändringen av solvensbestämmelserna på EU-nivå. Den 28 april 2020 lade kommissionen fram ett förslag till ändring av förordningarna (EU) 575/2013 och (EU) 2019/876. Utskottet kommer att ta ställning till förslaget i samband med behandlingen av statsrådets skrivelse om det. Redan nu vill utskottet dock framhålla att det är motiverat att ofta se över Finnveras instrument, då företagsfinansieringen beror på konsekvenserna av så många nya bestämmelser eller bestämmelser som för närvarande omarbetas.

DETALJMOTIVERING

Lagens namn. Lagens namn måste ändras i analogi med ikraftträdandebestämmelsen.

Ingressen. Ingressen måste ändras i enlighet med ikraftträdandebestämmelsen.

Ikraftträdandebestämmelsen. De åtaganden som omfattas av lagstiftningen löper i genomsnitt ut inom 5—6 år. Då höjningen är tidsbegränsad innebär detta att den de facto inte kan användas på det sätt som beskrivs i propositionen; Finnvera måste ända från början av hela femårsperioden sikta på att den maximala fullmakten återställs till den tidigare nivån, 4,2 miljarder euro. Detta förkortar avsevärt den period då de förhöjda fullmakterna faktiskt gäller. Även om coronavirusets effekter på hälsan och hälso- och sjukvården och de begränsningsåtgärder som vidtagits med anledning av dem är kortvariga, blir konsekvenserna för företagsverksamheten betydligt mer långvariga. Vi kan räkna med att det kommer att behövas ett offentligt instrument för säkerheter till företagsfinansiering även långt efter den akuta hälso- och sjukvårdskrisen. Då uppstår ett läge där skillnaden mellan den fullmakt som föreskrivs i lagstiftningen och den fullmakt som faktiskt står till förfogande är betydande. Utskottet ser det som viktigt att den bild som lagstiftningen ger av räckvidden för de offentliga stödinstrumenten motsvarar den faktiska möjligheten att använda dem. Följaktligen anser utskottet att det är motiverat att föreskriva att den höjda fullmakten gäller tills vidare, i syfte att nå det mål för stöd till företagsfinansiering som beskrivs i propositionen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 57/2020 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Betänkande EkUB 10/2020 rd

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av 4 § och ~~temporär ändring av~~ 8 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet (445/1998) 4 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1225/2010, och
ändras ~~temporärt~~ 8 § 3 mom., sådant det lyder i lag 407/2009, som följer:

8 §

Statens förbindelser

Kapitalet av de krediter som avses i 3 och 4 § och som omfattas av den förbindelse som avses i 1 mom. 3 punkten får samtidigt vara utestående och kapitalet av borgen får samtidigt vara gällande till ett belopp av sammanlagt högst 12 miljarder euro.

Denna lag träder i kraft den 20 .
~~Lagens 8 § 3 mom. gäller till den 31 december 2025.~~

Utskottets förslag till uttalande

1. *Riksdagen förutsätter att statsrådet aktivt och noggrant följer utvecklingen av statens specialfinansieringsbolags exponeringar och lämnar ekonomiutskottet en utredning samt vid behov bereder ändringar i lagstiftningen för att säkerställa en ändamålsenlig nivå på och utveckling av fullmakterna senast under höstsessionen 2022.*

Betänkande EkUB 10/2020 rd

Helsingfors 6.5.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juhana Vartiainen saml
vice ordförande Arto Pirttilahti cent
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Eeva Kalli cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Riitta Mäkinen sd
medlem Sakari Puisto saf
medlem Minna Reijonen saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Joakim Strand sv
medlem Hussein al-Tae sd
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Väättäinen sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.